

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա- <<Ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպումը՝ կարողունակահեն կրթական մոտեցման համատեքստում >>

Հաստատություն -Ամենագետներ նախակրթարան

Դաստիարակ- Գոհար Մարկոսյան

Ղեկավար- Ավետիսյան Ժաննա

ԲՈՎԱԼԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

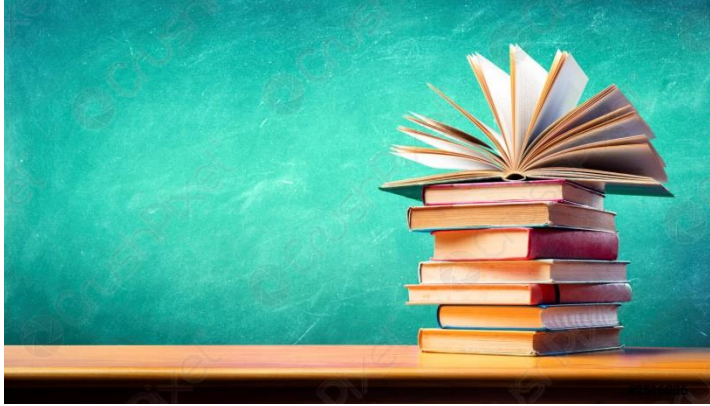
Ներածություն	3
Գլուխ 1. Ինտեգրված կրթությունը, որպես մանկավարժական գործընթաց	5
Գլուխ 2. Հատուկ մանկավարժության մեջ ինտեգրման մոտեցում.....	6
Գլուխ 3 . Նախադպրոցական կրթություն	9
3.1 Խաղի դերը ինտեգրված պարապմունքում.....	12
Եզրակացություններ.....	13
Օգտագործվող գրականության ցանկ	15

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը -

Մարդիկ տարբեր են, դա բնական է, և այդ տարբերությունն էլ ցանկացած հասարակություն դարձնում է ավելի հարուստ, և, հետևաբար, այն պետք է իր արտացոլումը գտնի նաև նախակրթաքանում: Երեխաների՝ դժվարությունները կրթության մեջ կարող են շատ տարբեր լինել: Օրինակ, նրանք կարող են դժվարություններ ունենալ կարդալիս, գրելիս, թվերի հետ աշխատելիս կամ շրջապատող մարդկանց հետ հաղորդակցվելիս, որի համար նրանց պետք է օգնել՝ լրացուցիչ աջակցելով դպրոցում և համագործակցաբար աշխատելով ծնողների հետ: Այսօր նախադպրոցական տարիքում հաճախ կհանդիպենք երեխաների ուլքեր ունեն կարդալու և գրելու դժվարություններ, որոնց նկատմամբ ոչ լիարժեք մոտեցման արդյունքում դրանք կարող են կրել խորքային և շարունակական բնույթ: Հիմք ընդունելով այն եզրույթը, որ կրտսեր դպրոցական տարիքը համարվում է երեխայի ուսումնաճանաչողական կարևորագույն հմտությունների, կարողությունների և գիտելիքների հիմք դրման շրջանն, ապա պետք է փաստել, որ մերօրյա նախական դիտարկման ցուցանիշները կարող են հիմք հանդիսանալ՝ կրտսեր դպրոցականների գրելու և կարդալու դժվարություններ հիմնախնդրին անդրադառնալու համար: Այս ամենը ոչ միայն կարևորվում է կրտսեր դպրոցականի գրելու և կարդալու կարողությունների առկայության կամ բացակայության հիմնահարցի շրջանակներում, այլև այն հիմնարար է երեխայի անձի և իմացական գործընթացների, համալիր զարգացման տեսանկյունից:

Հետազոտության նպատակը - բացահայտել ինտեգրված պարապմունքների անցկացման խնդիրները և տալ տրանց լուծումը և գտնել դրա դրական և արդյունավետ կողմերը: Մեր աշխատանքի գործնական նշանակությունը կարևորվում է նրանով, որ պետք է ներկայացնել այնպիսի մեթոդական առաջարկություններ, որոնք կկիրառվեն դաստիարակների կողմից:

Հետազոտության մեթոդներ – Հետազոտական աշխատանքի ընթացքում կիրառել ենք հետևյալ մեթոդները .գիտատեսական մեթոդներ՝ համապատասխան գրականության ուսումնասիրում և վերլուծություն,

- խոսքի զարգացման պարապմունքի դիտում,
- ստացված տվյալների վերլուծություն, համեմատություն:

Գլուխ 1. Ինտեգրված կրթությունը, որպես մանկավարժական գործընթաց

Ինտեգրված կրթությունը [մանկավարժական](#) գործընթացի կարևորագույն բնագավառներից մեկն է, որը կապված է նախկինում անհամեմատելի մասերի միավորման հետ: Այս գործընթացը կարող է տեղի ունենալ ինչպես գոյություն ունեցող [համակարգում](#), այնպես էլ նոր համակարգի շրջանակներում: Ինտեգրման գործընթացի էությունը համակարգի մեջ մտնող յուրաքանչյուր տարրի մեջ որակական փոփոխությունն է:

Մանկավարժության ինտեգրման խնդիրները ուսումնասիրվում են տարբեր բնագավառներում՝ բազմաթիվ հետազոտողների աշխատանքներում: Վ.Վ. Կրասնկու, Ա.Վ. Պետրովսկու, Ն.Ֆ. Թալինյանի ստեղծագործություններում հստակ երևում է այլ գիտությունների հետ մանկավարժության ինտեգրման խնդիրների կապը: Գ. Դ. Գլեյզերը և Վ. Ս. Լեդնևը բացահայտում են կրթության բովանդակության ինտեգրման ուղիները: Լի Նովիկովայի և Վ.Կ. Կարոլովսկու ստեղծագործություններում բացահայտվում են երեխայի վրա կրթական ազդեցությունների ինտեգրման խնդիրները:

Ինտեգրման սկզբունքը ենթադրում է ուսուցման գործընթացի բոլոր բաղադրիչների համակարգի բոլոր տարրերի փոխկապակցում և համակարգերի միջև կապ: Այն առաջատար

է առաջադիմության զարգացման մեջ, որոշելով դասընթացի բովանդակությունը, ձևերը եւ [մեթոդները](#): [Ուսուցման](#) կազմակերպման մեջ ինտեգրումը նկարագրվում է Ս. Մ. Գապենկովի և Գ. Ֆ. Ֆեդորեթսի գրվածքներում: Այլ գիտնականներ և սահմանել են մանկավարժության ինտեգրման [մեթոդաբանական](#) հիմքերը՝ երեխայի զարգացման առաջատար դերի փիլիսոփայական հայեցակարգը, մանկավարժական երևույթներին համակարգված և ամբողջական մոտեցման տրամադրումը. կրթության և զարգացման գործընթացների միջև հարաբերությունների վերաբերյալ հոգեբանական [տեսությունները](#): Հետազոտողները ինտեգրումը հասկանում են մանկավարժական գործընթացի զարգացման կարևորագույն բնագավառներից մեկը, որը կապված է անհամեմատելի մասերի միավորման հետ: Այս գործընթացը կարող է տեղի ունենալ ինչպես գոյություն ունեցող համակարգում, այնպես էլ նոր համակարգի շրջանակներում^[4]: Հավատարիմ մնալով ընտրված մեթոդաբանական դիրքորոշումներին, գիտնականները բացահայտում են մի շարք հասկացություններ՝ ինտեգրման գործընթաց, ինտեգրման սկզբունք, ինտեգրման գործընթացներ, ինտեգրման մոտեցում:

Ըստ մի շարք աղբյուրների, կան ինտեգրման ուսուցման բազմաթիվ տեսակներ, որոնք կապում են փորձառությունները, հմտություններն ու գիտելիքները՝ կիրառելով հմտություններ և պրակտիկա տարբեր չափանիշներով, օգտագործելով բազմազան և նույնիսկ հակասական տեսակետներ, հասկանալով իմաստալից տարբեր հարցեր և դիրքորոշումներ, հաստատելով կապեր խոշոր դաշտերի, ուսումնական ծրագրի, կուրսերի դասընթացի կամ ակադեմիական գիտելիքների և պրակտիկայի միջև: Ինտեգրված ուսուցումը ներառում է ավանդական առանձին առարկաների համատեղումը, ինչը հնարավորություն է տալիս նյութի ճիշտ և հեշտ հասկանալուն: «Ծրագիր զրո»-յի («Project Zero») միջառարկայական հետազոտությունների հիմնադիր Վերոնիկա Բոուս Մանսիլան բացատրում է, որ «ուսանողները կարող են միավորել երկու կամ ավելի առարկաներից կամ փորձի որոշակի ոլորտներից ստացվող հասկացություններ, մեթոդներ կամ լեզուներ: Խնդիրը լուծելու համար կարող են ստեղծել նյութ, կամ բարձրացնել նոր հարց, որոնք ցույց են տալիս միջտվորական փոխըմբռնումը»: Ավելի քան մեկ տասնամյակ առաջ, [Հարվարդի համալսարանի](#) բարձրագույն կրթության դպրոցում «Ծրագիր զրո» հետազոտողներն ուսումնասիրում էին [միջնակարգ կրթություն](#)՝ մի շարք բնագավառներով: Նրանք գտել են միջառարկայական պատկերացում, արդիական [մտածողությամբ](#) զբաղվող ուսանողների համար: Էդուտոպիան կարևորեց Կենտրոնական Յորքի ավագ դպրոցը՝ որպես «դպրոց, որն աշխատում է» իր հաջողված ինտեգրված ուսումնասիրությունների մոտեցման պատճառով: Արվեստի ուսուցիչը [համագործակցում](#) էր միասնական նախագիծ ստեղծելու համար, նա ուսանողներին խնդրում է ստեղծել քանդակ, հիմնվելով կառավարության կողմից ներկայացված սկզբունքների վրա ; «AP United States»-ի կառավարիչ Դայնա Լաուրը նշում է, որ ինտեգրացված ուսումնասիրությունների ծրագրերը օգնում են ստեղծել կապեր առարկաների միջև, դիտարկելով, փնտրելով այլ ուղիներ՝ համադրելով չափանիշներն ու բովանդակությունը:

Գլուխ 2. Հատուկ մանկավարժության մեջ ինտեգրման մոտեցում

Հատուկ մանկավարժության մեջ ինտեգրման մոտեցումը խորը բնույթ է կրում: Ի. Ն. Նազարովան այդ հայեցակարգը սահմանում է հետևյալ կերպ. «Առավել ընդհանուր պայմանների առընչությամբ հատուկ կրթություն տերմինը՝ «ինտեգրում», վերաբերում է գործընթացին և արդյունքում ստեղծվում է մի վիճակ, որում հատուկ կարիքներ ունեցող մարդիկ և այլ համայնքի անդամներ, ովքեր հաշմանդամ են և չեն անտեսվում կամ մեկուսացվում նրանց ինտելեկտուալ, զգայական ոլորտները: Նրանք մասնակցում են բոլոր տեսակների ու ձևերի սոցիալական կյանքին և մյուսների պես ունեն հավասար իրավունքներ: Ինտեգրման գործընթացը կրթական համակարգի բոլոր մակարդակներում իրական է, չի սահմանափակում հատուկ կրթություն ունեցող երեխաների, դեռահասների, երիտասարդ մարդկանց հնարավորությունները հատուկ ուսումնական հաստատություններում: Նրանք ընդհանուր ձևով կրթություն ստանալու, զարգանալու, վերապատրաստվելու հնարավորություն ունեն»: Համանման սահմանում է տալիս նաև Մ. Նիկիտինը. «Համաձայն ինտեգրման գործընթացում [հաշմանդամություն](#) ունեցող անձանց, հատուկ մանկավարժությունը վերաբերում է գործընթացին ինտեգրվելու այդ անձանց, կյանքի բոլոր ոլորտներում հանդես գալու հասարակության հավասար անդամներ և մասնակից դառնալ զարգացման գործում ունեցած ձեռքբերումներին՝ [գիտության](#), [մշակույթի](#), [տնտեսության](#), կրթության և այլ ոլորտներում»:

Ինտեգրված ուսուցման տերմինը օգտագործվում է գիտնականներ՝ Լ. Ս. Վոլկովայի, Ն. Ն. Մալոֆենի, Ն. Մ. Նազարովայի և ուրիշների հատուկ կրթության ոլորտին վերաբերող աշխատանքներում: Դրա հետ մեկտեղ, այդ տերմինը օգտագործվում է ժամկետով ինտեգրված ուսուցման և կրթության, ինտեգրված կրթության ոլորտում: Մակայն, հեղինակները դնում են բովանդակային նման իմաստ: Վերլուծելով մոտեցումներն ինտեգրման և ինտեգրված կրթության, հատուկ կրթության գրավոր շրջանակներում կան [մենագրական](#), ընդհանուր մանկավարժության, սոցիոլոգիայի կրթության ուսումնասիրություններ նվիրված այս թեմային. Դ. Վ. Շամսուդինովան օգտագործում է սոցիալ-մշակութային ինտեգրման հայեցակարգը, որի բովանդակությունը օգտագործվում է հատուկ կրթության բնագավառում:

Գլուխ 3 . Նախադպրոցական կրթություն

Նախադպրոցական կրթության բնագավառը կարգավորվում է Սահմանադրությամբ, «Կրթության մասին», «Հանրակրթության մասին», «Տեղական ինքնակառավարման մասին», «Երեխայի իրավունքների մասին», «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» օրենքներով, Հայաստանի Հանրապետության ընտանեկան և աշխատանքային օրենսգրքերով, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով, սույն օրենքով, այլ օրենքներով և իրավական ակտերով:

Նախադպրոցական կրթությունը նպատակաուղղված է յուրաքանչյուր երեխայի՝

- 1) մտավոր, ֆիզիկական, հոգեկան և սոցիալ-անձնային զարգացմանը.
- 2) ինքնասպասարկմանը, սոցիալականացմանը, կյանքի հմտությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը.
- 3) աշխարհաճանաչման ինքնուրույնության և ինքնաճանաչման փորձի ձեռքբերմանը.
- 4) երեխայի իրավունքների պաշտպանությանը, նրա արժանապատվության նկատմամբ հարգանքին:

2. Նախադպրոցական կրթության խնդիրներն են՝

1) նախադպրոցական կրթության հանրային նշանակության բարձրացումն ու որակի բարելավումը կրթական ծրագրերի բովանդակության վերանայման և ժամանակակից կրթական նորարարությունների ներդրման, միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցման միջոցով.

2) որակյալ նախադպրոցական կրթություն տրամադրելու հավասար հնարավորությունների, ներառականության և մատչելիության ապահովումը ինելամիտ հարմարեցումների միջոցով.

3) նախադպրոցական կրթության զարգացմանն աջակցելը միասնական պետական քաղաքականության, համաֆինանսավորման միջոցով.

4) երեխայի կյանքի, առողջության պահպանմանը և ամրապնդմանը, ներդաշնակ ու համակողմանի զարգացմանը, ուսուցմանն ու դաստիարակությանը նպաստելը.

5) նախադպրոցական կրթական ծառայությունների որակի շարունակական բարելավումը նախադպրոցական կրթական ծրագիր իրականացնող մանկավարժական աշխատողների շարունակական կատարելագործման և մասնագիտական զարգացման միջոցով.

6) նախադպրոցական կրթությունից հանրակրթության սահուն անցման ապահովումը:

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն (կամ ծառայություններ) ընդգրկվում են այն երեխաները, որոնց նախադպրոցական տարիքը լրացել կամ լրանում է տվյալ օրացուցային տարվա դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ:

Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում երեխաների տարիքային հենքի հիման վրա ձևավորվում են հետևյալ տարիքային խմբերը.

1) վաղ մանկության տարիքի առաջին խումբ՝ 0-ից մինչև 1 տարեկան հասակը.

2) վաղ մանկության տարիքի երկրորդ խումբ՝ 1-ից մինչև 2 տարեկան հասակը.

3) կրտսեր առաջին խումբ՝ 2-ից մինչև 3 տարեկան հասակը.

4) կրտսեր երկրորդ խումբ՝ 3-ից մինչև 4 տարեկան հասակը.

5) միջին խումբ՝ 4-ից մինչև 5 տարեկան հասակը.

6) ավագ խումբ՝ 5-ից մինչև 6 տարեկան հասակը:

Ավագ խմբում 6 տարեկան երեխայի ուսուցումն ու զարգացումը կազմակերպվում են մինչև տվյալ տարվա օգոստոսի 20-ը՝ անկախ երեխայի 6 տարեկանը լրանալուց: Կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած կարգի համաձայն՝ կարող են ձևավորվել տարատարիք, կրթական տարբեր ծրագրեր յուրացնող երեխաներով ձևավորված խմբեր:

Երեխայի կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները տրամադրվում են երեք մակարդակում՝

- 1) նախադպրոցական մակարդակ՝ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայության կողմից.
- 2) տարածքային մակարդակ՝ տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի կողմից.
- 3) հանրապետական մակարդակ՝ հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի կողմից:

Երեխայի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը նրա զարգացման հնարավորությունների բացահայտման և կրթության կազմակերպման նպատակով իրականացնում են տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնները: Երեխայի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումը կազմակերպվում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի հաստատած մանկավարժահոգեբանական գնահատման չափանիշներով:

3.1 Խաղի դերը ինտեգրված պարապմունքում

Խաղի միջոցով երեխան սկսում է ճանաչել ինքն իրեն և շրջակա միջավայրը, զարգացնում է իրֆիզիկական և մտավոր հնարավորությունները, սովորում է շփվել մարդկանց հետ, ցույց է տալիս իր բնավորությունը: Այդպատճառով խաղը երեխայի համար անհրաժեշտ միջոց նորմալ աճի և հետագա զարգացման համար: Խաղը ծագում է վաղ մանկության վերջում առարկայական-մանիպուլյատիվ գործունեությունից: Իսկզբանե, երեխան կլանված է առարկայով և նրա հետ գործողություններով: Գործողություններին տիրապետելով՝ երեխան սկսում է գիտակցել, որ գործում է ինքնուրույն և գործում է, ինչպես մեծահասակը: Ինչպես գրում է Դ. Էլկոնինը, նա նայում է առարկային մեծահասակի միջոցով, ինչի շնորհիվ մեծահասակը ներագործողությունները երեխայի համար դառնում են օրինակ ոչ միայն

օրյեկտիվորեն, այլն սուրյեկտիվորեն: Խաղը հայտնվում է այն ժամանակ, երբ երեխայի համար մի իրը հանդիսանում է այլ իրի կամայությունփոխարինող, երբ մանուկը սկսում է խաղալ հասակակիցների հետ:

Դերային կամ ստեղծագործական խաղը ի հայտ է գալիս նախադպրոցական տարիքում: Սաայնգործունեությունն է, որում երեխաները իրենց վրա վերցնում են մեծահասակների դերերը ևընդհանրացվածձևով, խաղային պայմաններում վերարտադրում մեծահասակների գործունեությունը ևնրանցմիջևհարաբերությունները: Երեխան, ընտրելով որևէ դեր, ունի համապատասխան կերպար՝ մոր, բժշկի, վարորդիև այլն, ը նրան գործողությունների օրինակներ: Խաղի պատկերավոր պլանն այնքան կարևոր է, որառանցնրա խաղն ուղղակի չի կարող գոյություն ունենալ: Չնայած կյանքը խաղումընթանումէ պատկերացումների ձևով, այն հուզականորեն հագեցած է՝ դառնալով երեխայի համար իր իրականկյանքը: Առարկայական գործողությունների զարգացման անհրաժեշտ մակարդակից բացի՝ խաղի ծագմանհամարպետք է մեծահասակի հետ երեխայի հարաբերության արմատական փոփոխություն: Մոտավորապես 3 տարեկանում երեխան դառնում է ավելի ինքնուրույն, և մեծահասակի հետնրահամատեղգործունեությունը սկսում է վերանալ: Միննույն ժամանակ, խաղը սոցիալական է թե իր ծագմամբ, թեիր բովանդակությամբ: Այն չի կարող զարգանալ՝ առանց մեծահասակի հետ հաճախակի շփմանևնրամիջոցով ստացվող տպավորությունների: Երեխային անհրաժեշտ են և տարբեր խաղալիքներ, ինչպես նաև հստակ ֆունկցիա չունեցող առարկաներ, որոնք նա կարող է հեշտությամբ օգտագործել որպեսուրիշներինփոխարինողներ: Այսպես, վաղ մանկության և նախադպրոցական տարիքի սահմանում ծագում են մանկական խաղերի առաջին տեսակները. ռեժիսորական խաղը, որին զուգահեռ զարգանում է պատկերավոր-դերային խաղը: Նրանում երեխան երևակայում է ինքն իրեն ցանկացած մեկին, ցանկացած բանին ու դրան համապատասխանգործում: Այսպիսի խաղի զարգացման պարտադիր պայման է վառ, ինտենսիվ ապրումը:

Ռեժիսորական և պատկերավոր-դերային խաղերը հիմք են դառնում սյուժետադերային խաղի համար, որն իր զարգացած ձևին է հասնում միջին նախադպրոցական տարիքում: Ավելի ուշ նրանից առանձնանումեն կանոններով խաղերը: Պետք է նշել, որ խաղի նոր տեսակների առաջացման դեպքում արդեն յուրացված տեսակները չեն անհետանում, նրանք բոլորն էլ պահպանվում են և շարունակում կատարելագործվել: Դերասյուժետային խաղում երեխաները վերարտադրում են հենց մարդկային դերեր և հարաբերություններ: Երեխաները խաղում են միմյանց հետ կամ խաղալիքով՝ նրան նույնպես դեր վերագրելով: Կանոններով խաղում դերն անցնում է երկրորդ պլան և գլխավորը դառնում է խաղի կանոնների կատարումը. Սովորաբար այստեղ դրսևորվում է մրցակցության դրդապատճառը: Յուրաքանչյուր խաղ ունի իր խաղային պայմանները՝ նրանում մասնակից երեխաները, խաղալիքները, այլառարկաներ: Նրանց հավաքը և համադրությունը էապես փոխում է խաղը կրտսեր նախադպրոցականտարիքում: Այս ժամանակ խաղը հիմնականում կազմված է միանման կրկնվող գործողություններից:

Սյուժեն գործունեության այն ոլորտն է, որն արտացոլվում է խաղում: Սկզբում երեխան սահմանափակված է ընտանիքով և դրա համար էլ խաղերը կապված են գլխավորապես ընտանեկան, կենցաղային խնդիրների հետ: Այնուհետև, կյանքի նոր ոլորտների յուրացմանը զուգահեռ՝ նա սկսում է օգտագործել ավելի բարդ սյուժեներ: Ավելին, մինևս այսօրվա խաղը աստիճանաբար ավելի կայուն և երկարատև է դառնում: Եթե 3-4 տարեկանում երեխան խաղում է 10-15 րոպե, իսկ այնուհետև նա պետք է այլ բանով զբաղվի, ապա 4-5 տարեկանում մի խաղը տևում է 40-50 րոպե: Ավագ նախադպրոցականներն ընդունակ են մինևս խաղը խաղալ մի քանի ժամ իրար հետևից, իսկ որոշ խաղեր շարունակվում են մի քանի օր:

Երեխայի կողմից վերարտադրող գործունեությունը, մեծահասակների հարաբերությունները կազմում են խաղի բովանակությունը: Կրտսեր նախադպրոցականները ընդօրինակում են առարկայական գործունեությունը՝ կլանված լինելով հենց գործընթացով, մոռանալով արդյունքի մասին: Տարբեր երեխաների գործողությունները չեն համաձայնեցվում միմյանց հետ, բացառված չի դերերի անսպասելի փոփոխումը: Միջին նախադպրոցականների համար կարևոր են հենց մարդկանց միջև հարաբերությունները, դրա համար էլ նրանք երբեք չեն մոռանա արդյունքի մասին. ինչ են արել, ինչու և ում համար:

Այսպես խաղը զարգանում և նախադպրոցական տարիքի վերջում հասնում է զարգացման բարձր մակարդակի: Խաղի զարգացման գործընթացում առանձնացվում են երկու փուլեր. Առաջին փուլին (3-5 տարեկան) բնորոշ է մարդկանց իրական գործողությունների վերարտադրումը: Երկրորդ փուլում (5-7 տարեկան) մոդելավորվում են մարդկանց միջև իրական հարաբերությունները, խաղի բովանակությունը դառնում է մեծահասակի գործունեության իմաստը:

Կրտսեր և ավագ նախադպրոցական տարիքում, չնայած իրենց հատուկ էզոցենտրիզմին, երեխաները համաձայնվում են միմյանց հետ. հարցերի բովանակային քննարկումը՝ կապված խաղի դերերի նկատման հետ, հնարավոր է դառնում ընդհանուր, հուզական գործունեության մեջ երեխաների ներառման շնորհիվ:

Խաղը՝ որպես նախադպրոցականի առաջատար գործունեություն, երեխայի զարգացման ու դաստիարակության և ավագության միջոցն է: Խաղի դերն ու նշանակությունը նախադպրոցականի կյանքում դիտում են որպես երեխայի համակողմանի զարգացման, ինքնահաստատման կարևորագույն միջոց:

Գերմանացի հոգեբան Կ. Գրոսը խաղը համարում է կարծիք, որի օգնությամբ երեխան ձեռք է բերում կյանքի համար անհրաժեշտ « հարմարանք», ընդ որում՝ խաղի հիմքում ընկած է ընդօրինակման մեխանիզմը: Խաղային գործունեության մանկավարժական նշանակությունը երեխաների կյանքում կարևորել Ա. Կոմենսկին, Ժ. Ռուսոն, Ֆ. Ֆրյոբելը, Մ.Մոնտեսորին, Լ. Վիգոտսկին, Լեոնտյեր, Դ. Էլկոնինը: Հայ մեծանուն մանկավարժներ Խ. Աբովյանը, Ղ. Աղայանը Հ. Թումանյանը և այլն մեծտեղ էին հատկացնում խաղային գործունեության զարգացմանը:

Խաչատուր Աբովյանը մանկավարժներին հորդորում էր «չզրկել երեխային անմեղ խաղերից»:

Հ. Թումանյանը գտնում էր, որ խաղը երեխայի բնական օրգանական պահանջն է , նրա էությունը:

Խաղը ինքնաճանաչման և ինքնահաստատման ասպարեզ է, զարգացնում է ազատություն: Խաղի միջոցով ենթակարգվում երևակայելու, գործողություններն ու զգացմունքները ինքնուրույն կարգավորելու և նկարագրելու մեխանիզմները: Ինքնագնահատման ասպարեզ է, ինքնաճանաչման գործուն միջոց, մեծերի կողմից պարտադրված թեմատիկայից

Համաձայն Ֆրյոբելի տեսության՝ խաղը մարդուն բնորոշ գործունեությունն է՝ պայմանավորված նրա հոգեկանի զարգացմամբ: Խաղը ոչ միայն երեխային զարգացնում է համակողմանի, այլ նաև զարգացնում է երեխայի հոգեկան գործընթացները: Խաղը ստեղծագործական գործունեություն է, քանի որ այ նպաստում է յուրաքանչյուր խաղացող երեխայի անհատական առանձնահատկությունների բացահայտմանը: Խաղի ընթացքում դրսևորվում են երեխայի հակումներն ու հետաքրքրությունները:

Նախադպրոցականի խաղային գործունեության միջոցով իրականացվում են հետևյալ հիմնական խնդիրները. Խաղի միջոցով զարգանում են հոգեկան գործընթացները: Խաղի ընթացքում ստեղծվում են ինքնաարտահայտվելու հնարավորություններ: Խաղը՝ որպես իմացական գործունեություն նպաստում է աշխարհաճանաչմանը, Խաղի ընթացքում զարգանում են բարոյականային որակների և հուզազգացմունքային ոլորտը: Մանկավարժները խաղերը դասակարգում են երկու խմբի՝ ստեղծագործական և կանոններով: Ստեղծագործական խաղերում արտացոլվում են երեխաների տպավորություններն ու պատկերացումներն արտաքին աշխարհի հանդեպ, դրսևորվում են նախասիրություններն ու հետաքրքրությունները, զարգանում են նրանց երևակայությունը: Կանոններով խաղերը կազմակերպվում են մեծահասակների կողմից: Այս խմբին են պատկանում նաև խաղերը, շարժողական խաղերը: Կանոնով խաղերի բովանդակությունը նախապես մշակվում է ներկայացվում երեխաներին: Խաղերը կրթում, դաստիարակում և զարգացնում են երեխաներին:

Խաղերի տեսակների բնութագիր

Առանձնացվում են մի քանի տեսակի խաղեր, որոնք հաջորդում են իրար՝ երեխայի զարգացմանը զուգընթաց: Այդ խաղերն են.

Ֆունկցիոնալ խաղեր՝ Ֆունկցիոնալ խաղերի հիմնական դրդապատճառը հաճելի հույզեր ունենալն է. դիտվում է մարդու ողջ կյանքի ընթացքում, բայց որպես առաջատար տեսակ պահպանվում է մինչև երկու տարեկան հասակը: Ֆունկցիոնալ խաղերի մնացորդներից է համարվում, օրինակ, խոսելիս որևէ առարկա խաղացնելը:

Սիմվոլային խաղեր

Ֆունկցիոնալ խաղերից անցում է կատարվում սիմվոլային խաղերի: Սիմվոլիկ խաղերը այն խաղերն են, երբ մի առարկային վերաբերում են որպես ուրիշի, որը տվյալ պահին գոյություն չունի: Օրինակ, երբ երեխան վերցնում է փայտը, հեծնում և վերաբերվում դրան ինչպես ձիու: Ենթադրվում է, որ հենց այս խաղերում է երեխայի մոտ ձևավորվում և ամրապնդվում հաջորդականությունն ըմբռնելու կարողությունը:

Դերային խաղեր

Դերային խաղերը սկսում են առաջանալ արդեն երեքից-չորս տարեկանում: Այս խաղերով երեխան ընդօրինակում է մեծահասակների վարքը, նրանց դերերը՝ հոր, մոր, բժշկի, խանութպանի և այլն: Դերային խաղերը նպաստում են սոցիալական հմտությունների ձևավորմանը:

Խաղեր ըստ կանոնների

Խաղեր ըստ կանոնների: Այս խաղերը երեխաների մոտ ձևավորում են կանոններին ենթարկվելու կարողություն, խաղը ունենում է կանոններ և բոլորը ենթարկվում են այդ կանոններին:

Եզրակացություն`

Ինտեգրված պարապմունքները մեծ դեր և նշանակություն ունեն երեխայի զարգացման համար: Ինտեգրման ժամանակ զարգանում է երեխաների խոսքը, մտածողությունը :

Ձեռք է բերում համագործակցության կարողություն , թիմում աշխատելու, հեշտ ներդրում ավելու ունակությունը: Ինտեգրված պարապմունքները նոր նյութը դարձնում են ավելի հեշտ հասանելի և ինտեգրված պարապմունքին մասնակցում են նույն երեխաները , անկախ նրանց ունեցած գիտելիքի, մտավոր զարգացման աստիճանից:

Ինտեգրել կարելի է մի շարք առարկաներ միմյանց հետ , մաթեմատիկան , նկարչությունը և խոսքի զարգացումը ինտեգրված պարապմունքի շնորհիվ երեխաները յուրացնում են միարժամանակ մի քանի առարկա և մի քանի նոր նյութ :

Գրականություն

- Краевский В. В. Методология педагогической науки.- М.,2000.
- Петровский А. В. Основы педагогики и психологии высшей школы.- М.,1986.
- Ջ. Գյուլամիրյան <<Մայրենիի դասավանդման մեթոդիկա>> Երևան 2018
- Արմինե Միքայելյան <<Ուսուցման ազանձնահատկությունները ներառական կրթության պայմաններում>>
- Սերգեյ Մանուկյան<< Ընդհանուր մանկավարժություն >>, Զանգակ 97 , Երևան2005
- Վիկիպեդիա ազատ հանրագիտարան